

Živorad Nedeljković

U ZDRAVLJU I VESELJU

SENKE PLAMENA

1.

Kad ponekad izostanem s posla
Da bih čuvao svog malog sina,
Uvek odustajem od navika:
Ne pušim, ne pijem, jedem zdravu hranu –
Ostatke njegovih obroka.
Tada umesto novina čitam bajke,
Govorim razumljive i nežne reči,
Prethodno ih izmislim.
Smejem se bez zazora.

Činim to, jer je
Moj dečak neotporan i čist,
Zažareno jutarnje nebo.
Kako su obojeni i blagi ti dani
Kada sam sa njim.

A na poslu, nadnet na pesmama
I tumačenjima pesama,
Do podneva ispraznim kutiju cigareta
I, pre nego što pojedem kakvo pecivo,
Krvotoku dodam nekoliko čašica ljutog pića.
Trujem se tračevima i plamenim sujetama.
Kad se vratim kući
Nije mi do igre.
A moj sin je nezaštićen i slab,
Tek treću je zimu ogrejao dahom.

2.

I svet je pre neiskazivo mnogo vremena
Nezaštićen i neotporan bio,
A, opet, pomislim, bio je savršen,
Izuzmemo li iz opisa klimatske mene
I srdžbu zveri.
Ne beše tad ni cigareta, ni opijata.
Bogovi ni začeti još ne behu.

Ni pesme niko nije sastavljao,
Ako se ne računa izmišljanje reči
I šaputanje mladuncu
Dok su se na zidu pećine
Igrale senke budućeg plamena.

ROĐENJE

1.

Nikada nisam poželeo
Da propadnem u zemlju,
Iako bilo je razloga
Za vrelinu nelagode,
Ako već nije za besomučni stid;
Beše trenutaka kad je
I nebesko crvenilo,
Štedro tek kad su zanosi jaki
A lira spremna,
Bojilo moju kožu.

Ni zemlja, srećom, nije poželela
Da se raskrili, u nju da sklizne
I otkotrlja se u žar
Sve slabije ovo telo.

Ona bi se otvorila
Tek pred stidom čitavih naroda –
Takva je njena glad.

2.

Još ne postoji taj velelepni stid,
Uprkos nestajanju naroda
S lepog zemljinog lica.
Ona tuži za ukrasima,
Ali ne kažnjava, jer morala bi
Da proguta sve koji su zatirali.

Tužna priča o nestajanju
Brzo bi bila okončana.
Zna zemlja da ne može bez ljudi,
Zato ćuti, zalivena su njena usta.

Ali, ne može beskonačno da bude nema.
Šapnuće, ili makar zevnuti,
Tek da skloni povode, afekte, namere, ćudi,
Sve razloge za stid,
Da bez njih budu tela.

Ona nije u opasnosti – u ognju ništa
Neće oživeti, ako se i bude
Stidela, biće to tek blago rumenilo
Pred goluždravim svetom.

3.

A ja, ja se, svakodnevno lišavam
Mogućih razloga za stid.
Lako je, osećam da me nema,
Kao da ću se tek roditi.

ZLATNI PRAH

1.

Ako postoji tačna lokacija raskola
Koji razdire Pakistan, a možda i svet,
Onda je to prevoj Margala,
27 kilometara zapadno od Islamabada,
Gde kod krečnjačke litice usred ove zemlje –
Mestu susreta brdovitog zapada
I doline reke Ind –
Dolazi do sudara dve drevne
I vrlo različite civilizacije.
Prema jugoistoku, sve do horizonta,
Pružaju se plodne nizije, područje
Zemljoradnika koji obrađuju vlažne parcele
Pune živopisnog kolorita,
Pod budnim okom blagonaklonih božanstava.

Prema zapadu i severu uzdižu se
Negostoljubive, vetrovima šibane planine,
Zemlja stočara i konjanika-pljačkaša,
Čiji se žitelji bojažljivo mole jednom Bogu
I gde nema milosti prema poraženima.
To je ujedno i mesto dodira
Dva suprotstavljena oblika islama.
I zato, kad se zatrese u Pakistanu,
Svet načulji uši.

Taj svet koji zapravo ništa drugo
I ne čini.

2.

U svakoj državi postoje bez sumnje
Slična mesta, u svakom naselju
Adrese koje nešto od nečega dele.
Recimo, ljude koji su tu oduvek
Od onih koji su tek dospeli,
Ili one koji su privrženi prvima
Od onih koji bodre pridošlice.

Ni nabrojati se ne može
Po čemu se sve ljudi svrstavaju i potom
Zbog ljubavi prema nečemu odgaje mržnju
I upere je u sve koji drugačije misle,
Ili ne misle ni o čemu.

Mogao bih bez pomnijeg truda da navedem
Sijaset takvih lokacija u selu u kome živim.
A koliko je tek događaja koji
Uspostavljaju odnose između naravi.
Jedne nauče da se plaše,
Druge ohrabre u slavlju.

To malo tane, primerice,
Ispaljeno u srce seoskog kmeta
U mraznoj noći 1945.
Na utrini iza opštine,
Iskidalo je i tkivo miokarda
I okolne umove.

3.

Da, a tek te granice nastale samo
Otkucajima srca, treperenjem duše:
Mnoštvo je prevoja koji razdvajaju masive
Bičevane olujama od osunčanih nizija
U kojima se penušaju sve boje.
Mnoštvo, odveć ih ima u telu.

Opet, hoteći da odledim događaje
Koji su razarali ili jačali ovo tkivo,
Utuvim uvek da zlatni prah zaborava
Vremenom sve prekrije.
I da za ožiljcima valja tragati,
Posvećeno i predano; bol je jednako pažljivo
Prekriven zlatnim listićima.

Vreme, neprocenljivo vreme
Koje je preda mnom,
Odvaja me uvek od potrage –
Kao da ništa nije bilo.

I zaista: nije.
Sve će tek biti.
Zlatni prah i preko zaborava veje.

O ZDRAVLJU I VESELJU

Postoje od pamtiveka međusobno različiti,
Ponekad zaista čudni načini sahranjivanja.
Nevažno je šta ih čini takvima,
I šta se uzima kao prihvatljiva mera,
I tako dalje, i tako dalje –
Sve je to dostupno hladnom pogledu nauke.

Po Herodotovom svedočanstvu
Nomadski Masageti, narod nastanjen
U azijskim stepama,
Pokopavali su svoje mrtve samo u slučaju
Ako umru od bolesti, dok je na svakoga
Ko doživi starost u zdravlju
Primenjivan kanibalizam:
Njegovi rođaci bi ga zaklali
I skuvali njegovo meso zajedno sa ovčetinom
Da bi ga potom ritualno pojeli.

Bilo bi zanimljivo znati ponešto
O sudbini onoga ko nije imao nikoga svoga,
I da li je bilo onih koji su činili sve –
Pili otrove, ozleđivali se, srdili demone –
Da na smrt obole, e da bi
Umakli oštrici noža.
Takođe, i to zašto je baš ovčijem mesu
Poboljšavan ukus.

Brojna je svedočanstva o sahranjivanju
Ostavio Herodot,
A i danas bi imao obilje presne građe.

Kao odvajkada, i danas se rođaci krve,
Srodni se narodi između sebe ritualno kolju,
Potom mrtve spaljuju, bacaju u jame,
Prelivaju krečom.

Kada se strancima učini da obred nije
Dovoljno dobro obavljen,

Tada oni, nadmoćni, pravo sa neba dođu
Da se napiju krvi.
Pijani, leševe ostave pticama i psima.

I onaj ko krotko i naivno
Poželi da proživi starost u zdravlju i veselju,
Uz unuke i njihove mladunce,
I on, sve i da hoće, ne ostane bodar i čio,
Rečju zdrav pred plimom rituala,
Osveta, sahranjivanja. Povuku ga talasi krvi.

A saplemenik koji se na vreme razboli,
U vrelom bunilu slavi Gospoda
Što leka nema.

HRANITELJI GAVRANOVA

U staroj nordijskoj poeziji
Postoji slika svakog velikog ratnika
Kao mogućeg hranitelja gavranova.
To znači da su ljudi ubijeni u bici
Posvećeni bogu kao žrtva, a gavranovi su
Njegovi vesnici koji hrle na bojno polje
Da utole svoju glad.

*Množite, množite se gavranovi,
Čujem nove srdite bogove.*

A vide bogovi da tamni gavran
Svakog jutra, kao u jednoj sagi,
Leti nad našim gradom
I čini se da će umreti od gladi.
Trebalo da se uputi, preko oranica i voda,
U pustinju, da vidi šta je
Tamo oružje uradilo;
Tamo ima ljudske krvi do mile volje.
Trebalo da ode i još dalje, u gudure,
I sleti na kamenitu trpezu punu mesa.

Neka ide odavde, reci mu
Da ne gladuje, Gospode.
I u sagama još posla za njega ima.
Meso tamo ni sprženo ni zatrovano nije.
Udarcima sekire ratnici su
Odbijali druge ratnike,
Braneci svoja, grdili njihova lepa tela.
Pre i posle toga
Smišljanjem pesama mašta beše
Obuzdana.